

Voor Jona, Magnus en Bertram

PROLOOG

WOENSDAG

SCHOOLKAMP DAG 3

Dit had nooit mogen gebeuren. Als we hadden geweten waar het op uit zou draaien – de chaos, de achterdocht, de woede en de angst, de opsluiting – hadden we het dan gedaan? Waren we dan meegegaan in het plan van mevrouw Ronalds of waren we ertegenin gegaan? Ik wil graag geloven dat we zo sterk zouden zijn geweest. Geen van ons heeft dit gewild, toch? Ook Alicja niet. Ook Klaas niet. En Louie?

Ik open heel langzaam mijn ogen. Direct voel ik een hevige steek bij mijn wenkbrauw. Afgezien van de vuurgloed die de hemel verlicht is het donker. Hoe luidruchtig het net was, daar bij het kamp, zo stil is het nu hier. Alleen in de verte hoor ik het geraas van het vuur nog; als een storm die niet wil gaan liggen. Naast me, half tegen een tractorwiel gezakt, zit Louie. Zijn bril is weg. Kwijt

Wil je op de hoogte blijven van de boeken die in de novellelijn verschijnen?
Volg dan @kluitman_nouvelles op Instagram.

Nur 284-285/W092301

Bisac YAF062000

© Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXIII Tekst: Anne Eekhout

Vormgever omslag: Sanneke Vlam, sproud.nl

Opmaak binnenwerk: Studio L.E.O.

Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

kluitman.nl

anne-eekhout.nl

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

waarschijnlijk. Over zijn neus loopt een brede snee, donker van bloed en vuil. Hij heeft zijn ogen dicht. Ik weet niet of hij slaapt of erger. Kan het zijn dat hij dood is? De klap op zijn hoofd was gigantisch, maar hij heeft daarna nog wel een eind gelopen.

Waar is de rest? Waar zijn David en Alicja? Een stem in mijn hoofd zegt dat ik me niet druk moet maken om hen. Want waar waren zij? Hebben ze me gezocht? Of zijn ze zo snel mogelijk gevlucht? Maar het zijn toch mijn vrienden? Of is dat gewoon voorbij en begrijp ik dat nog niet?

Mijn handen trillen onophoudelijk. Komt het door de kou of omdat ik niet weet wat ik moet doen? Ik moet hulp halen, roepen. Maar ik kan niet meer. Mijn lijf laat het afweten, het is te veel geweest. Helden doen op de moeilijkste momenten de juiste dingen. Anderen zijn gewoon mensen. Wat ben ik?

VRIJDAG

DRIE DAGEN VOOR HET KAMP

DAVID

Op het digibord verschijnt in korrelig zwart-witbeeld een rij mensen: ze zijn uitgemergeld. Hun gestreepte kleding hangt als treurige vlaggen aan hun lichamen, gescheurd en smerig. In hun ogen is niets te zien: geen blijdschap, geen opluchting, zelfs geen verdriet. Gewoon niets.

Ze zijn bevrijd, maar ze lijken het niet te beseffen. Net zagen we waar deze mensen de afgelopen jaren hebben geleefd: barakken met hoge houten stapelbedden, flinterdunne matrassjes en dekens vol gaten. Geen privacy, geen warm water. Maar dat was natuurlijk niet het ergste. Elf uur per dag dwangarbeid, veel te weinig eten en wie niet verder kon, werd vermoord; doodgeschoten of vergast. En dat gebeurde soms ook degenen die nog wel verder

konden. Geen garanties. Het beeld van de gaskamer kan ik niet uit mijn hoofd krijgen. Op die oude betonnen vloer zakten ze in elkaar toen het gas het leven uit hen dreef. Ik stel me steeds de angst voor terwijl de mensen om je heen, misschien je broer, je kleine zusje, je vader, in paniek raken, elkaar opzijduwen om weg te komen, en dan... voel je hoe je zelf ineenzakt.

Doodstil zijn we als het beeld zwart wordt. Mevrouw Ronalds zet het scherm uit en knipt de tl-verlichting aan. Naast me is Moos' bleke gezicht nog bleker geworden.

'Jezus,' zegt hij.

'Auschwitz,' begint mevrouw Ronalds, 'was het grootste concentratiekamp van de Tweede Wereldoorlog. Ongeveer 1,1 miljoen mannen, vrouwen en kinderen zijn hier gestorven.'

Nu pas zie ik dat Bo voorovergebogen aan haar tafel zit, met haar gezicht in haar handen. Alicja, naast haar, wrijft over haar rug.

'Auschwitz is maar een van de vele concentratiekampen die de nazi's in Duitsland, Polen, Tsjechië, Nederland en nog vele andere landen bouwden en bestierden tussen 1933 en 1945. Er waren er meer dan duizend. Meer dan drie miljoen mensen, voornamelijk Joden, maar ook Roma, homo's, Sovjets en verstandelijk beperkten zijn omgekomen in de concentratiekampen. Als je alle slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog bij elkaar optelt, zijn dat er meer dan zeventien miljoen.'

'Maar dat is Nederland! Dat is de hele bevolking van Nederland.' Wendes stem klinkt schrill.

'Klopt. Dat is ongeveer de bevolking van Nederland nu.' Mevrouw Ronalds staat achter haar stoel, leunt met beide handen op de rugleuning.

'Hoe dan?' Moos schudt zijn hoofd. Een fronsrimpel boven zijn neus.

'Gaskamers, vuurpelotons, verhogering, uitputting.'

'Nee, ik bedoel: hóé dan? Hoe kan dat? Hoeveel nazi's waren er? Was iedereen nazi?'

Mevrouw Ronalds schudt haar hoofd. 'Een klein deel van de Duitse bevolking.'

'En de rest dan?'

Uit mijn ooghoek zie ik dat Bo weer rechtop zit. Ze veegt met haar mouw make-upstrepen van haar wangen.

'De rest zei later dat ze het niet hadden geweten.'

'Niet hadden geweten?' Ik schrik van mijn eigen stem.

'Ze waren ook bang,' zegt mevrouw Ronalds. 'Bang dat hun hetzelfde lot te wachten stond. En er speelde nog veel meer. Duitsland wilde de macht terug die het na de Eerste Wereldoorlog was kwijtgeraakt. Ze zochten een zondebok voor de economische crisis die al jaren aan de gang was. Er zijn veel aanleidingen voor. Het is heel moeilijk om achteraf te begrijpen hoe zoiets heeft kunnen gebeuren.'

'Maar dat moet toch?' Het is Louie. Hij trekt bijna nooit zijn bek open. 'Dat moeten we toch proberen te begrijpen? Als we dat niet weten, kunnen we toch niet voorkomen dat zoiets weer gebeurt?'

Zijn ogen zijn wijd opengesperd achter zijn brillenglazen, wat er idioot uitziet in combinatie met zijn rechtopstaande piekhaar.

‘Voorkomen dat zoiets weer gebeurt,’ doet Klaas Louie na op een jammerende toon. En met zijn gewone stem: ‘Loser.’

Een paar klasgenoten lachen hardop. Een paar grinniken. Mevrouw Ronalds kijkt scherp naar Klaas. Hij zit onderuitgezakt in zijn stoel. Hij rolt een spaflesje over zijn tafel heen en weer.

Moos schudt zijn hoofd. ‘Dat kunnen we ook niet voorkomen,’ zegt hij met een vlakke stem.

In mijn broekzak trilt mijn telefoon. Als mevrouw Ronalds zich naar het bord draait, check ik snel het scherm: pa. In een fractie van een seconde ben ik terug in de realiteit, mijn realiteit: Emilia met doorschijnende huid, slangetjes in haar neus, onze ouders naast haar bed. Mama een afwezige verre blik in haar ogen waardoor ze mij niet meer kan zien, pa met een diepe frons tussen zijn wenkbrauwen, alsof hij kwaad is; en eigenlijk is hij dat ook. Maar niet op ons, niet op mama of mij of Emilia, maar op die kutziekte die zinloos en zonder reden alles heeft verkloot.

De bel dreunt in mijn oren en trilt alle gedachten uit mijn kop. Ik smijt mijn boeken in mijn tas en rits hem dicht.

‘Kom je *Lords of Planet Black* spelen?’ vraagt Moos als we naar de deur lopen.

‘Denk eraan,’ roept mevrouw Ronalds. ‘Maandag om acht uur op school, de bus vertrekt stipt om half negen.’

In de gang zit Bo op haar hurken te prutsen aan haar tas. Alicja staat ernaast, leunt tegen de kapstok terwijl ze op haar telefoon kijkt.

Ik schud mijn hoofd. ‘Ik moet naar Emilia.’

Moos knikt. ‘Ik zie je.’

Als Bo naar me opkijkt, zie ik allemaal dingen in haar ogen waar ik geen woorden voor weet.

‘Hoi,’ zeg ik, maar ze zegt niets terug. Ik pak mijn mobiel, kijk bij ‘gemiste gesprekken’ en bel pa.

BO

Alicja en ik halen onze fietsen uit de stalling. Zoals elke vrijdagmiddag rijden we samen naar mijn huis, waar de chips en ice-tea klaarstaan, en de loungebank voor de tv helemaal van ons is. Papa komt zondag pas weer thuis, mama is tot vanavond aan het werk en gaat dan gelijk door naar een borrel. Er zal wel geld liggen voor pizza.

Als we de brug over fietsen begint het te regenen.

‘Gaan we vanmiddag nog wat doen aan Frans?’ Alicja begint harder te trappen, met haar gezicht wat naar beneden tegen de regen.

‘Vandaag niet, alsjeblieft. Ik ben even helemaal klaar.’ Ik zou het liefst het hele weekend in bed gaan liggen. Alleen mijn telefoon, mijn muziek en mijn series.

Een scooter haalt ons met een noodvaart in, waardoor mijn stuur opzij slingert en ik bijna tegen Alicja aanbots.

‘Hé, schele mongool!’ roept Alicja. ‘Zag je dat? Volgens mij was het Louie.’

‘Sukkel,’ mompel ik.

‘Ik hoop echt dat het volgende week niet zo gaat regenen, hoor. Kamperen is al zo shit.’

‘Kamperen kan wel leuk zijn,’ zeg ik. Maar wat weet ik daar nou eigenlijk van? Mijn ouders willen nooit kamperen. We hebben het geld voor een appartement of een hotel, dus waarom zouden we? Op een luchtbed slapen terwijl je ook een dik matras en een warme kamer kunt hebben? Ik zie mijn vader ook nog niet met een wc-rol onder zijn arm naar een toiletgebouw lopen. En wat moet hij dan in vredesnaam aan op zo’n camping? De minst zakelijke kleding die hij heeft, is een lichtroze shirt met knoopjes en een nette grijze broek.

‘Als het mooi weer wordt, is het misschien wel relaxed. Kampvuurtje, biertje.’

‘Ga je die meesmokkelen?’ vraag ik. ‘Hoe dan?’

Vanonder haar druipende wenkbrauwen kijkt Alicja me schamper aan. ‘Moet jij eens opletten.’

Thuis schoppen we onze schoenen uit en pak ik twee handdoeken voor ons haar. Ik zet de verwarming aan. Op het aanrecht ligt een zak paprikachips. In de koelkast een fles icetea. Normaal maakt

dit me zo blij: een vrijdagmiddag met Alicja en lekkers, maar nu wil het niet zo. Alsof de regen in mijn hoofd is gaan zitten. Maar het is natuurlijk niet alleen de regen. Dat weet ik ook wel.

We nestelen ons op de bank, trekken een plaid over onze benen en zetten de tv aan. Clover komt door het kattenluik stuiven, springt op mijn schoot en begint te trappelen terwijl ik haar natte vacht aai.

‘Wat vond je van geschiedenis?’ Alicja pakt een klein chipje en kauwt er langzaam op.

‘Bizar. Ik bedoel: je weet wel dat het heel erg was, de Tweede Wereldoorlog. Maar als je dan hoort hoeveel mensen, hoeveel doden. Als je die beelden ziet. Het is zo onvoorstelbaar.’

We zijn stil. De intro van *True Love Island* is net begonnen.

‘Jamie en Priscilla zijn echt een gouden stel.’ Alicja wijst met een handvol chips naar het knappe roodharige meisje en de jongen met de wenkbrauwpiëcing op tv.

Ik knik.

‘Dat je weet: die horen gewoon bij elkaar. Een beetje zoals jij en David.’ Ze kijkt me aan.

Er gaat een koude golf door me heen.

‘Ik schenk even wat in,’ zeg ik. ‘Wil je ook icetea?’

‘Bo?’ Alicja legt een hand op mijn arm. ‘We vertellen elkaar toch altijd alles?’

Ik knik. ‘Tuurlijk.’

‘Nee, maar echt. Wij hebben nul geheimen voor elkaar, toch?’

Ik denk aan vorig weekend, maar mijn gedachten springen in paniek terug naar het nu. Niet aan denken.

Ik kijk haar aan. ‘Nul geheimen.’

Ze is even stil. Ik heb het gevoel dat ze iets wil zeggen.

‘Alles goed?’ vraag ik.

Ze knikt. ‘Ja. En ik wil wel icetea.’

LOUIE

Kutmeiden. Woedend knal ik mijn fiets tegen het hek. Door de regendruppels op mijn brillenglazen zie ik de voortuin vervormd, maar veel verschil met normaal is het niet. Dode planten, scheve tegels, afgebladderde verf op de kozijnen. Ik zal nooit kunnen wennen aan dit klotehuis. Als ik de deur van het slot haal, moet ik mijn gewicht ertegenaan gooien om er beweging in te krijgen. Binnen is alles donker.

‘Hoi,’ roep ik.

Geen antwoord.

‘Pap?’

Gestommel op de bovenverdieping.

Ik smijt mijn tas en jas op de grond in de hal. In de woonkamer is het al net zo treurig als buiten. Kale muren, twee stervende planten op de vensterbank, een bankstel met scheuren waar de

voering doorheen komt. Ik doorzoek de keukenkastjes en de koelkast op iets te eten, maar het enige wat ik vind is een restje oud brood en twee bruine bananen. Ik vul een glas water en drink het staand bij het aanrecht leeg.

Mijn telefoon piept. Ik haal hem uit mijn zak en zie dat ik een bericht van mama heb.

Hoe gaat het met je? Is het huis al een beetje opgeknapt? Geert en ik hebben het erg fijn hier. Maar ik mis je wel. Kom je in de zomervakantie naar ons toe?

Ik zie dat ze nog online is, maar ik veeg het bericht weg. Achter mijn ogen wordt het warm. Ik probeer hard aan iets anders te denken, maar er is zo weinig.

‘Lou, ben je alweer thuis? Heb je een leuke dag gehad?’ Papa staat opeens achter me. Hij heeft zijn kamerjas aan.

‘Sliep je?’

‘Nee. Nee hoor. Ik wilde me net gaan wassen. Wil je koffie voor me zetten? Dan ga ik zo even boodschappen doen. Wat wil je eten? Vissticks?’

Ik haal mijn schouders op. ‘Best.’

Papa slaat me op mijn schouder en loopt de kamer uit. ‘O, nog één ding.’ Hij draait zich om. ‘Dit weekend wil ik samen met jou de boel een beetje gezellig gaan maken. Laten we straks wat spullen gaan halen. Beetje verf, of behang. Niet te duur natuurlijk. Misschien kunnen we even langs de kringloop voor wat lampen?’

Ik knik. ‘Goed idee, pap.’

Als hij boven is en ik met het koffiefilter in mijn handen sta, piept mijn telefoon weer, maar ik besluit dat ik later zal kijken, als we de inkopen hebben gedaan. Het zou geweldig zijn als we de boel kunnen opknappen, deze treurige zooi trek ik echt niet langer. Maar ergens dit weekend moet ik ook nog even wat regelen voor kamp. Ik weet nog niet precies waar het goed voor zal zijn. Ik ga het heus niet gebruiken. Maar ik denk dat ik me beter voel als ik het bij me heb. Een soort verzekering.

ALICJA

‘Dag schat, was het leuk bij Bo?’ Mama hakt peterselie fijn.

Het is al donker buiten, maar in huis branden alle lampen. Gelukkig regent het niet meer; de korte fietstocht van Bo naar huis ben ik droog gebleven.

‘Ja, was leuk. Wat eten we?’

Mama kijkt me aan met de blik die ze bewaart voor als ze weer iets uitprobeert met weirde ingrediënten.

‘Kikkererwtenschoof met koolrabi. Een ideetje. Roep jij papa en Nadia alvast? Het is zo klaar.’

Met een zucht loop ik naar de trap en schreeuw naar boven dat we bijna gaan eten. Dan plof ik op de bank met mijn telefoon. Op Insta scrol ik een beetje doelloos door stomme verhalen.

Voorgesteld bericht: een foto van Louie van een wolkenlucht. Ik swipe zijn bericht weg. Dág Louie. Ik ga jou dus echt niet volgen.

Nadia komt binnen met een vies gezicht. ‘Wat eten we nou weer voor kots?’

Ik moet lachen.

Dan komt mama binnen met de ovenschaal. ‘Rudy!’ roept ze over haar schouder.

‘Misschien is papa net op tijd gevlucht,’ zeg ik en Nadia barst in lachen uit.

‘Hà hà,’ zegt mama. ‘Aan tafel jullie. Proef nou eerst maar eens.’

Na het eten, dat stiekem wel meeviel, ben ik de rest van de avond op mijn kamer. Ik probeer alvast te bedenken wat er mee moet naar kamp. Volgens de app wordt het twintig graden en droog, dus dat is mooi. Maar in de avond zal het wel flink afkoelen, dus een dikke trui gaat sowieso in de tas. Toiletspullen, schoon ondergoed, speakertje. Onder mijn bed staan twee sixpacks bier. Je wilt niet weten hoe makkelijk het is om die te kopen bij de buurtsuper. De man die daar achter de kassa zit, zegt nooit iets en kijkt je niet eens aan. Nu nog een plek verzinnen om ze straks daar te verstopten. Ik heb geen idee hoe het eruitziet, maar volgens mevrouw Ronalds zijn er twee grote tenten met stapelbedden, dus dat komt vast wel goed.

Ik hoop dat Bo maandag weer een beetje zichzelf is. De afgelopen week was ze zo stil en somber, maar ze zei steeds dat er niks

was. Ik vraag me af of het wel goed gaat tussen haar en David.

Even denk ik weer aan de documentaire die mevrouw Ronalds ons liet zien vanmiddag. Al die mensen, al die kinderen. En bijna niemand die iets deed. Hoe kan dat? Ik wil er niet meer aan denken. Ik ga achterover op bed liggen en open Insta. David heeft een foto geplaatst van zijn hond, een golden retriever die heel onschuldig in de camera kijkt, terwijl hij naast een omgevallen drinkbak midden in een poeltje water staat. Ik dubbeltik voor een hartje en reageer met: *Zó cute!* Vrijwel direct krijg ik een hartje terug op mijn reactie. Ik klik op Davids profiel en staar een tijdje naar de foto van een paar weken geleden waarop hij met zijn donkere ogen tussen een pluk haar doorkijkt met de caption *Net wakker*. Die blik voel ik in mijn buik, een warm gonzend gevoel.

JOYCE RONALDS

Het is bijna half elf en ik heb nog niets gegeten. Plotseling voel ik hoe mijn maag zich samenknijpt en begint te rommelen. Buiten de kring van lamplicht bij mijn bureau is het helemaal donker. Ik sla het boek dicht waar ik de afgelopen uren in ben verdwenen en maak een rondje door het huis om de lampen aan te doen en de gordijnen te sluiten.

Terwijl ik water opzet voor spaghetti vraag ik me af of het

haalbaar is wat ik van plan ben. De afgelopen uren is er gaandeweg een plan ontstaan in mijn hoofd, maar nu vraag ik me af of ik gek ben. Ik heb vrij spel: Bart, de mentor van H3A die als tweede begeleider mee zou gaan met het kamp, is nog steeds ziek en voor maandag zeker nog niet beter. Simone vroeg of ik het alleen aankon. Als directeur moet ze daar natuurlijk zeker van zijn. Dat was vlak na de geschiedenisles. Op dat moment ontwaakte er iets in mij: dit is mijn kans, dacht ik. Een experiment.

Ik laat de pasta in de pan glijden, pak een kleinere pan voor de saus, die ik deze keer maar uit een potje haal. Ik heb me nog even afgevraagd of ik het Simone moet laten weten. Misschien zelfs om toestemming moet vragen, maar ik besluit van niet. Ze zal ertegen zijn, het risico te groot vinden. Een schoolkamp hoort veilig en leuk te zijn.

Er flitst een beeld door mijn hoofd, een herinnering: ik zit opgesloten, mijn kleding is doorweekt. Ik heb het zo verschrikkelijk koud dat het pijn doet tot in mijn botten. De harde stemmen boven me verdwijnen in de verte. Er is alleen nog zwart. Niemand deed iets. Niemand.

Ja, ik ga het doen, besluit ik als ik de spaghetti op mijn bord schep en in de koelkast naar een zakje geraspte kaas zoek. Dit wordt de belangrijkste les uit hun leven.

MAANDAG

SCHOOLKAMP DAG 1

BO

‘Waarom verzamelen we in godsnaam in de klas? We kunnen toch net zo goed meteen de bus in? Hij staat daar gewoon al.’ Moos gebaart naar buiten, waar de bus inderdaad al klaarstaat, de luiken onderin geopend voor onze bagage.

Hoe meer leerlingen het lokaal binnen komen, hoe rumoeriger het wordt. Om de een of andere reden is iedereen deze ochtend klaarwakker, in tegenstelling tot alle andere.

‘Het is gelukt, hoor.’ Alicja ploft naast me en kwakt haar grote weekendtas bij haar voeten. ‘Best zwaar.’ Ze giechelt.

‘O, het bier,’ zeg ik.

‘Ssst.’ Met opgetrokken wenkbrauwen kijkt ze me aan.

‘Bier?’ Moos hangt meteen om Alicja’s schouders. ‘Heb je bier?’

‘Natuurlijk niet,’ zegt Alicja. Ze kijkt opzij, naar David, die onderuitgezakt op zijn stoel zijn mobiel zit te checken. Mijn

hartslag schiet omhoog en ik probeer te denken aan straks, in het bos. De geur van aarde en nat gras, takjes die onder je schoenen kapot knappen. De warmte van het kampvuur die op je ogen slaat.

Zwaarbepakt komt Louie de klas binnen. Hij heeft zijn gewone schooltas aan zijn arm en zo'n heel overdreven backpack op zijn rug, met een aluminium stang en zijn slaapzak overdwars erbovenop.

'Dacht je dat we gingen bergbeklimmen?' vraagt Alicja.

Louie heft zijn kin, zet de tas op de grond en schuift achter zijn tafel. De tas valt direct om en de halve klas moet lachen. Louie strijkt met zijn hand over zijn wangen, iets wat ik hem vaker zie doen. Alsof hij zijn puisten checkt. Of de plukjes dons op zijn kaken. Zijn ogen zijn strak gericht op het bord, dat leeg is.

'Ja, ga allemaal maar even zitten.' Mevrouw Ronalds sluit de deur van het lokaal en de geluiden om me heen verstommen. Mensen stoppen hun telefoon weg, ook David.

'Goedemorgen allemaal,' zegt mevrouw Ronalds. 'Jullie hebben vast de bus al zien staan. Voordat we instappen, wil ik even wat met jullie doornemen over het kamp. We gaan het de komende drie dagen net wat anders doen dan normaal. Ik wil dit kamp helemaal in het teken zetten van saamhorigheid, van eendracht. Jullie hebben tijdens de vorige geschiedenislessen gezien dat zoiets niet vanzelfsprekend is in een samenleving. Daarom gaan we hiermee aan de slag. Project Eendracht, noemen we het.'

Gemompel om me heen.

'Maar mevrouw, we hebben kamp, dat is een soort vrij, toch?'

'Dit is niet eerlijk.'

'Wat moeten we dan doen?'

'Stilte.' Mevrouw Ronalds steekt haar hand omhoog. 'Allemaal even stil. Het wordt nog steeds een geweldig schoolkamp, maak je geen zorgen. Maar ik ga jullie wel de kans geven om iets te leren over samenwerking, over eendracht, zoals ik al zei. Tijdens het schoolkamp zullen er, zoals normaal, activiteiten zijn. Daarnaast zijn er een beperkt aantal verplichte zaken, zoals corvee in de keuken, hout verzamelen en opruimen. Voor al deze dingen geldt dat jullie hierop beoordeeld worden door mij. Alleen niet als individu, maar als groep. Jullie worden als klas beoordeeld met een cijfer. Dat cijfer komt dit blok in de plaats van een toets.'

Rumoer.

'Met elkaar? Allemaal hetzelfde cijfer?'

'Maar ik was al begonnen met leren voor de toets!'

'Geen toets meer, prima!'

'Maar wat moeten we doen dan? Kunnen we ook een tien krijgen?'

Mevrouw Ronalds heft haar hand weer, maar het wordt niet rustig. 'H3B. H-3-B. Nu wil ik weer jullie aandacht. Voor ik ben uitgesproken, kunnen we niet vertrekken.'

Langzaam neemt het lawaai af tot geroezemoes. Dan wordt het stil.

'Het is heel simpel. Allemaal hetzelfde cijfer. Als jullie de opdrachten goed uitvoeren, halen jullie een goed cijfer. Natuurlijk

is het zo dat je elkaar mag wijzen op hoe het beter kan. Je bent immers samen verantwoordelijk. Ik heb zitten denken hoe we een sfeer van eenheid kunnen creëren en ik denk dat dat het makkelijkst te bereiken is door groepsvorming. Je onderdeel voelen van een wat kleinere groep zorgt voor meer verantwoordelijkheidsgevoel. De klas wordt verdeeld in twee groepen. De ene groep is hoofverantwoordelijk voor de huishouding: dus schoonmaak, afval, opruimen, afwas. De andere groep is hoofverantwoordelijk voor de andere activiteiten – sport en spel en de dropping. Beide groepen doen aan alles mee, alleen de ene groep heeft de leiding over de ene soort activiteit en de andere over de andere soort. Duidelijk?’

Het is vreemd stil in de klas. Ik hoor hier en daar wat gemompel, maar niemand lijkt er echt op tegen te zijn. Ik steek mijn vinger op.

‘Bo.’

‘Hoe worden de groepen ingedeeld?’

‘Goede vraag. Ik heb de groepen ingedeeld op basis van jullie oogkleur. In de groep die de leiding heeft over het huishouden zitten de mensen met blauwe, groene en grijze ogen, de zogenaamde “blauwogen”. In de groep die de leiding heeft over sport en spel zitten de mensen met bruine ogen, de “bruinogen”. Dit lijkt mij de beste manier om een eerlijke verdeling te maken. Zo kun je heel makkelijk zien in welke groep iemand zit en hoeft je het niet te onthouden.’

‘Maar mevrouw, Stella heeft blauwe ogen en ik heb bruine, komen we dan niet in dezelfde groep?’ vraagt Elvira.

‘Gatver, dan zit ik bij Louie,’ roept iemand. En door het geroezemoes schreeuwt iemand: ‘Ik wil heel graag ruilen, mag dat?’

Mevrouw Ronalds heft haar hand weer op en het wordt langzaam stil. ‘Niemand ruilt. De kleur van je ogen bepaalt je groep. Klaar. Natuurlijk mag je helemaal zelf weten met wie je omgaat. Je groep is alleen voor de taken en activiteiten.’

‘Wat nou als iemand niet meewerkt? Dan gaat gelijk ons cijfer naar de klote,’ zegt Oscar met een gespannen glimlach.

‘Dat is een risico,’ zegt mevrouw Ronalds. ‘Dat moeten jullie dan met de hele klas oplossen, want het cijfer geldt voor de hele klas. O ja, er gaan geen mobieltjes mee. Ik ben daar heel streng in. Als ik er één zie, is dat een onvoldoende voor de hele klas.’

Nu barst het los. Verontwaardigde gezichten, uitroepen. ‘Maar mevrouw, dat kan toch niet?’ ‘Wat moeten we dan doen als we ons vervelen?’

David steekt zijn hand op: ‘Ik moet bereikbaar zijn. Voor mijn zusje.’

Ronalds knikt. ‘Dat weet ik. Ik heb een mobiel en je ouders mogen hier 24 uur per dag naartoe bellen. Ik ben constant bereikbaar.’

Het wordt weer iets stiller.

‘Maar mevrouw,’ zegt Alicja. ‘Dit hele... project, wat gaan we hier nou van leren?’